

Sachsenhausen – Miejsce Pamięci i Muzeum

Historia

Na miejscu istniejącego już w latach 1933-34 obozu koncentracyjnego w centrum Oranienburga, został na przełomie lat 1937-38 utworzony nowy obóz w położonym na północy przedmieściu Sachsenhausen. Ze względu na bliskość stolicy Rzeszy spełniał on szczególną funkcję jako obóz modelowy i szkoleniowy, tym bardziej, że od 1938 r. mieściła się w nim centralna administracja wszystkich obozów koncentracyjnych, tzw. Inspektorat Obozów Koncentracyjnych [Inspektion der Konzentrationslager]. W sumie w Sachsenhausen i jego ponad 100 podobozach [m. in. *Lieberose* czy *Neuengamme*] przebywało ok. 200 tys. osób. Po więźniach radzieckich obywatele polscy stanowili najliczniejszą grupę. Wśród polskich więźniów obok bojowników ruchu oporu znajdowało się wielu intelektualistów, w tym profesorów krakowskich uczelni oraz duchownych. **Dziesiątki tysięcy osób zmarło** na skutek głodu, chorób, pracy ponad siły i katowania lub padło ofiarą systematycznych mordów SS. W latach 1945-50 części obozu służyły radzieckiej tajnej policji jako obóz specjalny.

Więźniowie z Sachsenhausen i *Ravensbrück* w końcu kwietnia 1945 r. byli w tzw. marszu śmierci pędzeni na północ.

Christoph Kreutzmüller

Pamięć

W 1961 r. Sachsenhausen zostało otwarte jako trzecie w NRD Narodowe Miejsce Przestrogi i Pamięci. Od 1993 r. oryginalne zabudowania obozu są stopniowo i systematycznie remontowane. Mają w nich być umieszczone wystawy, prezentujące różne aspekty przeszłości tego miejsca. Z zaplanowanych 13 stałych ekspozycji do tej pory zrealizowano dziesięć. Ostatnio w byłym rewirze szpitalnym otwarto Muzeum „Medycyna i zbrodnia”, oraz na nowo wyeksponowano „Stację Z” [tzn. krematorium, komorę gazową i zbiorowe mogiły rozstrzelanych]. Wielkie wrażenie sprawiają również „baraki żydowskie nr 38 i 39”, które noszą wyraźne ślady podpalenia, dokonanego przez neonazistów w 1992 r.

Oprowadzanie jest oferowane również w języku polskim. Ponadto oddział pedagogiczny oferuje jednodniowe seminaria i współorganizuje większe projekty. Od 2006 r. grupy mogą zatrzymywać się w Międzynarodowym Domu Spotkań Młodzieży. Dom ten nosi imię pisarza, bojownika ruchu oporu i byłego więźnia obozu Sachsenhausen, Andrzeja Szczypiorskiego.

W wielu gminach, przez które przechodził marsz śmierci więźniów z Sachsenhausen i *Ravensbrück*, znajdują się poświęcone im tablice pamiątkowe oraz mogiły na cmentarzach. Niedaleko miejscowości Wittstock znajduje się filia Muzeum Obozu w Sachsenhausen. W pobliskim lesie, w którym więźniowie musieli się zatrzymać na odpoczynek, zobaczyć można liczne napisy wyrżnięte na drzewach. Tamtejsze muzeum podlega Miejscu Pamięci Sachsenhausen.

Christoph Kreutzmüller

Informacje praktyczne

Sachsenhausen – Miejsce Pamięci i Muzeum

Museum des Todesmarsches (Muzeum marszu śmierci)

Belower Damm 1, 16909 Wittstock

tel. +49 399 25 24 78;

below@gedenkstaette-sachsenhausen.de

Gedenkstätte Sachsenhausen Straße der Nationen 22 16515 Oranienburg

tel. +49 3301 20 02 00

<http://www.stiftung-bg.de>

e-mail: info@gedenkstaette-sachsenhausen.de

Czynne: w sezonie zimowym 8:30-16:30; w sezonie letnim 8:30-18:00 (w poniedziałki wystawa nieczynna).

Wstęp wolny; oprowadzanie: do 15 osób 15 €; do 30 osób 25 €; dodatek za język obcy 25 €.